

Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың дамуындағы ойынның рөлі

Құрметті ата-аналар!

Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың дамуындағы ойынның рөлі негізгі және көп қырлы болып табылады. Ойын әрекеті баланың физикалық және психикалық дамуына ғана емес, сонымен қатар балалардың әлеуметтік бейімделуіне де ықпал етеді. Негізгі аспектілері:

1.Моториканы дамыту. Ойындар ұсақ және жалпы моториканы жақсартуға көмектеседі. Мысалы, конструкторларды, пазлдарды немесе қолмен құрастыратын басқа заттарды пайдалану қозғалысты үйлестіруді дамытады.

2.Әлеуметтік дағдылар. Басқа балалармен бірге ойнау (бірлесіп, ересек адамның басшылығымен) ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға өзара әрекеттесуді, байланыс орнатуды, бөлісуді, басқалардың эмоцияларын түсінуді үйренуге көмектеседі.

3.Когнитивті даму. Ойын әрекеті логикалық ойлауды, есте сақтауды, зейінді дамытуға ықпал етеді. Мысалы, үстел ойындары немесе рөлдік ойындар жаңа білім мен дағдыларды үйренуге көмектеседі.

4.Эмоционалды даму. Ойын балаларға эмоцияларын білдіруге, уайымды жеңуге және эмоционалды интеллектті дамытуға мүмкіндік береді. Бұл әсіресе ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар үшін өте маңызды, өйткені олар өздерінің эмоцияларын түсінуде және білдіруде қиындықтарға тап болуы мүмкін.

5.Терапиялық әсер. Ойын терапиясы ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға қоршаған әлемге бейімделуге, өзіне деген сенімділікті дамытуға және психологиялық кедергілерді жеңуге мүмкіндік беретін оңалту әдісі ретінде қолданылады.

6.Шығармашылықты дамыту. Ойын әрекеті қиял мен шығармашылықтың дамуына ықпал етеді. Балалар өз әлемдерін, сюжеттерін және кейіпкерлерін жасай алады, бұл олардың жалпы дамуы үшін маңызды.

7.Жеке көзқарас. Ойындар ерекше білім беру қажеттілігі бар әрбір баланың нақты қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне бейімделеді, бұл олардың ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді, сонымен қатар жақсы оқуына және дамуына мүмкіндік береді.

Осылайша, ойын ерекше білім беру қажеттілігі бар баланың дамуының ажырамас бөлігі болып табылады, оның жан-жақты дамуы мен әлеуметтік интеграциясына ықпал етеді.

Мүмкіндігі шектеулі (ерекше білім беру қажеттілігі бар) балаларға арналған ойындарды таңдау олардың жеке қажеттіліктеріне, мүмкіндіктері мен қызығушылықтарына байланысты. Дегенмен, мұндай балалардың дамуына әсіресе пайдалы және тиімді болуы мүмкін ойындардың кейбір санаттары бар:

1.Үстел ойындары логикалық ойлауды, есте сақтауды және әлеуметтік дағдыларды дамытуға ықпал етеді. Мысалы, «Лото» және «Домино» зейін мен есте сақтауды дамытады. «Монополия» ойыны экономика мен стратегияның негіздерін үйретеді.

2.Конструкторлар мен ойын құрылыс жинақтары ұсақ моториканы және кеңістіктік ойлауды дамытады. Мысалы, LEGO немесе ұқсас құрылыс жинақтары, магниттік конструкторлар және т. б.

3.Рөлдік ойындар әлеуметтік дағдылар мен эмоционалды интеллектті дамытуға көмектеседі. Мысалы, ойын жиынтықтары (ас үй, медициналық жиынтық, құрылыс жиынтығы және т.б.). Балалар әртүрлі жағдайларды ойнай алатын сюжеттік ойындар: «Үй», «Отбасы», «Аурухана», «Сұлулық салоны», «Құрылыс» және т. б.

4. Шығармашылық ойындар шығармашылық пен өзін-өзі көрсетуге ықпал етеді. Сурет салу, пластилиннен мүсіндеу, коллаждар жасау, музыкалық ойындар, қарапайым аспаптарды қолдану.

5.Қимыл-қозғалыс ойындары жалпы және ұсақ моториканы, қимылдарды үйлестіруді дамытуға көмектеседі. Спорттық доп ойындары (мысалы, допты нысанаға лақтыру), кедергілері бар ойындар және эстафеталар.

6.Психологиялық және үйретуші ойындары танымдық дағдыларды дамытуға көмектеседі. «Мемори» сияқты назар аудару және есте сақтау ойындары. Баланың деңгейіне бейімделген дамытушы қосымшалары мен планшеттік ойындар.

7.Өзара әрекеттесу ойындары әлеуметтенуге және басқалармен байланысты нығайтуға ықпал етеді. Балалар ортақ мақсатқа жету үшін бірге ойнайтын командалық ойындар. Ережелерді бөлісуді және талқылауды қажет ететін ойындар.

Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар үшін олардың физикалық және когнитивті ерекшеліктерін ескере отырып, ойындарды бейімдеу қажет екенін есте ұстаған жөн. Сондай-ақ, баланың мүдделерін ескерген жөн, сондықтан ойын әрекеті тек дамушы ғана емес, сонымен қатар жағымды болуы қажет. Ойындарды жайлы және қолдаушы атмосферасында өткізу маңызды, бұл балаларға өздерін сенімді және еркін сезінуге көмектеседі.

Сіз әртүрлі жерлерде және әртүрлі платформаларда қолайлы ойындарды таба аласыз. Бірнеше ұсыныстары:

1.Мамандандырылған дүкендер. Көптеген дүкендер ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға арналған ойындар мен ойыншықтарды ұсынады. Білім беру және оқыту ойындарына маманданған дүкендерді іздеңіз.

2.Интернет-дүкендер. Ozon, Wildberries және басқа сайттар көптеген ойындарды ұсынады. Іздеу үшін сайттың «іздеу» батырмасын қолдануға болады (оқу ойыншықтары, арнайы білім беру ойыншықтары).

3.Білім беру платформалары. Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларға арналған білім беру ойындары мен қосымшаларын ұсынатын онлайн-платформалары бар. Мысалы, ABCmouse (мектеп жасына дейінгі балаларға арналған қызықты оқу қолданбасы) немесе Starfall (балаларға негізгі оқу дағдыларын дамытуға көмектеседі) сайттары.

4.Әлеуметтік желілер мен топтар. Facebook, ВКонтакте және басқа да әлеуметтік желілерде ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға арналған топтар мен қауымдастықтар бар, онда ата-аналар ойындар мен ойыншықтар бойынша ұсыныстармен бөліседі.

5.Фестивальдар мен көрмелер. Балалар мен білімге арналған іс-шараларға қатысыңыз. Мұндай көрмелерде жаңа дамытушы ойындар мен материалдар жиі ұсынылады.

6.Мамандар мен ата-аналарға арналған курс және семинарлар. Кейбір ұйымдар ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға арналған ойындар, жаңа әдістер мен материалдар туралы білуге болатын курстар мен семинарлар өткізеді.

7.Мамандардың ұсыныстары. Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалармен жұмыс істейтін тәрбиешілермен, психологтармен немесе логопедтермен сөйлесіңіз. Олар нақты ойындар мен ресурстарды ұсына алады.

Арнайы ойындарды табуға және жүктеуге болатын бірнеше сайттар. Бұл ресурстар ақысыз және ақылы ойындарды ұсынады:

1. ****Steam**** (store.steampowered.com) - компьютерлік ойындарды жүктеуге және сатып алуға арналған платформа. Мұнда сіз балаларға арналған көптеген дамытушы және үйретуші ойындарын таба аласыз.
2. ****Epic Games дүкені**** (www.epicgames.com/store) - кейде тегін ойындар мен арнайы ұсыныстар ұсынатын тағы бір танымал платформа. «Білім беру» бөлімінде арнайы ойындарды таба аласыз.
3. ****Google Play**** (play.google.com) - Android пайдаланушылары үшін. Көптеген қосымшалар мен ойындар бар, соның ішінде білім беру және дамытушы.
4. ****Apple App Store**** (apps.apple.com) - iOS пайдаланушылары үшін. Бұл жерде ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға арналған көптеген қосымшалар мен ойындар бар.
5. ****Khan Academy Kids**** (learn.khanacademy.org/khan-academy-kids/) - мектеп жасына дейінгі және бастауыш мектеп жасындағы балаларға арналған білім беру ойындары мен тапсырмалары бар тегін қосымша.
6. ****ABCmouse**** (www.abcmouse.com) - 2 жастан 8 жасқа дейінгі балаларға арналған білім беру ойындары бар ақылы қосымша. Ол көптеген интерактивті оқуларды қамтиды.
7. ****Starfall**** (www.starfall.com) - ерте оқыту мен оқуға бағытталған, балаларға арналған білім беру ойындары мен белсенділігі бар сайт.
8. ****PBS Kids**** (pbskids.org/games) - танымал балалар бағдарламаларына негізделген көптеген білім беру ойындары мен қосымшалары бар сайт.
9. ****Cool Math Games**** (www.coolmathgames.com) - балаларға арналған көптеген логикалық және математикалық ойындары бар сайт.
10. ****National Geographic Kids**** (kids.nationalgeographic.com/games) - балаларға арналған табиғат пен ғылымға байланысты ойындары бар сайт.

Ойындарды жүктемес бұрын олардың мазмұнымен танысып, олардың баланың қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне сәйкес келетініне көз жеткізу маңызды. Сондай-ақ, басқа пайдаланушылардың пікірлері мен ұсыныстарын тексерген жөн.

Сізге сәттілік!

ҚОББ «№8 Психологиялық-педагогикалық
түзету кабинеті» КММ-нің мұғалім-логопеді: Мыскова Е.В.